

Nom del castell: Castell de Castellet

Data de construcció: segle X

Municipi: Sant Vicenç de Castellet

Comarca: Bages

Altitud: 279 m

Coordenades: E 404424.0, N 4613306.0

(ED50 UTM 31N). Longitud: 1° 51' 3.051"

Latitud: 41° 39' 50.15" (GPS)

Com arribar-hi: s'hi accedeix des de la carretera C-55 prenent l'accés al polígon de les Vives, situat a ponent de Sant Vicenç de Castellet sense travessar el Llobregat. Una pista asfaltada s'enfila fins dalt mateix.

Els orígens del lloc estan lligats al castell de Castellet, situat en un turó a ponent de la població. La primera notícia de l'indret data del s. X. En un principi depenia del domini feudal dels bisbes d'Urgell, i el 1179 passà per venda al rei Alfons I el Trobador. En tenien el domini feudal els Castellet.

La primera notícia documental del castell és del 1001. El terme sobre el qual exercia la defensa era el de Castellet, que corresponia gairebé a l'actual. En un principi sembla que el domini eminent i feudal el tenia en alou un personatge important, que traspassà posteriorment els drets al bisbat d'Urgell, el

qual cap al s. XII el vengué a Alfons I el Trobador. Aquest domini de la seu urgellenca sobre el castell queda reflectit a la butlla del 1099 del papa Urbà II al bisbe Ot d'Urgell i en altres documents posteriors. Així passà a jurisdicció comtal i fou infeudat a la família Castellet.

El 1277 el senyor del castell, Guillem de Castellet, fou assassinat, i el castell, cremat. Va ser reconstruït i el domini dels Castellet continuà fins al s. XVI, que passà per matrimoni als Segalers i després als Muntanyars. Quan al s. XIX s'aboliren les dependències senyorials, el castell era de la família Amat de Terrassa.

Les restes del castell estan en bon estat de conservació, ja que fou netejat tot el recinte.

L'església de Santa Maria de Castellet se situa dins el recinte casteller. Era la capella del castell, i amb el temps esdevingué santuari marià. No se'n tenen notícies fins al 1205, en una deixa. L'edifici original era d'època preromànica, però ja en època romànica se'n construí un altre conservant part de l'anterior.

Al s. XIV, coincidint amb la davallada del castell, la capella es convertia en santuari; les romeries es documenten ja el 1364. En

èpoques de sequera i de pesta, es feien processons des dels pobles veïns, i en tenia cura un ermità. Com moltes esglésies bagenques, patí els atacs durant la guerra civil de 1936-39 i se'n destruï el parament interior. Actualment, depèn de la parròquia de Sant Vicenç de Castellet i encara hi ha culte.

Les restes del castell

L'únic element del castell que encara es conserva dempeus és la torre, construïda al final del s. XII. També queden algunes restes, molt difícils de datar, de part de les muralles i d'unes estances. Els fragments de les muralles arriben als 3 m d'alçària en alguns punts, mentre que en altres es troben gairebé al nivell del terra. Al sud es poden observar els basaments d'una estança rectangular i una altra de trapezoïdal.

L'aparell, tant dels murs com de les estances, es va fer amb blocs de pedra grans i ben treballats, units amb un morter fet amb sorra i calç. La torre del castell és de planta quadrada i s'aixeca fins a arribar als 9 metres. Al nivell inferior, els murs són de 90 cm de gruix. Aquesta torre es va bastir amb blocs de pedra força grans. Pedres encara més voluminoses reforcen les cantonades. S'hi pot

observar el mateix morter utilitzat, de color gris, fet amb sorra i calç.

Als quatre angles del terrat es veuen els merlets. La porta d'entrada es troba al mur nord; és força gran i acaba en un arc de mig punt fet amb dovelles. Dos finestrals s'obren al nivell del primer pis, l'un a l'est i l'altre a l'oest, tots dos acabats en un arc de mig punt monolític.

L'església

La capella es va aixecar, probablement, al s. XII aprofitant els basaments d'un temple preromànic anterior.

Del petit temple preromànic, que constava d'una nau i absis carrat, se'n poden veure alguns vestigis des de l'interior d'un menjadoret subterrani de l'hostal del santuari. Els més destacats són una part del mur sud i les restes del muntant nord de l'arc triomfal que unia l'absis amb la nau.

L'edifici romànic, de nau rectangular capçada per un absis semicircular, es va construir sobre el temple preromànic. Va ser molt modificat l'any 1884, i actualment només es conserva una part de l'estructura original, englobada dins els paraments del santuari modern i de l'hostal. Quan es va refer l'edifici al s. XIX, es va enderrocar l'absis i en el seu lloc es va construir, aprofitant-ne una part dels carreus, una escalinata que segueix l'hemicicle de la capçalera. Així, es capgirà l'orientació primitiva, ja que ara s'accedeix al santuari per l'antiga capçalera, mentre que el presbiteri actual, amb l'altar, es troba al lloc que correspondria al frontis. Des de l'interior de la capella es pot veure la volta de canó que cobria el temple romànic. També, al mur de migdia queden vestigis de la porta original.

Al mas les Vives, es conserva una talla de fusta policromada de la Mare de Déu amb l'Infant del final del s. XII; es troba força malmesa i corcada.

Nota: extret del volum del *Bages* de la Catalunya Romànica d'Editorial Pòrtic, gener de 2002.

Jordi Gironès Vilardebò
Març de 2011